

בס"ד

חינוך לאור הפרשה

פרשת חוקת

לה הידויים שלק!

גיליון מס' 102 תש"פ

הרב יהונתן דדון

yd0527606276@gmail.com

חינוך לאור הפרשה/פרשת חוקת

זה בידיים שלך!

על אם הדרך המובילה ללומד'ה, נראה משתרך נער כחוש וצעיר, נמוך קומה ולבוש בלויי סחבות. אך כל אלו היו בהיפוך מוחלט לברק שריצד בעיניו, למבטו הנוצץ, לדבקות שנשבה מכל צעד שלו. כשראה בצד הדרך את השלט המרופט 'לומד'ה', גאה לבו בהתרגשות. הנה, לכאן קיווה להגיע, כאן ביקש למושב לו. ביקש לגלות למקום תורה, לישיבה שחכמים וגאונים לומדים בה ונלחמים כאריות במלחמתה של תורה. נכון, הוא צעיר מרוב בני הישיבה – שכן הוא בן 14 בלבד, הוא משוכנע שאינו בעל יכולות כמוהם, אך הוא כל כך רוצה, כל כך שואף... כשיצא לדרך, יצא לבד, לא זכה לליווי מאביו או מאמו, אותם כבר ליווה בדרכם האחרונה. בעשר אצבעותיו ארז את מיטלטליו, לבדו צרר את צרורו הקטן, בלי עזרת אב דואג או אם אוהבת. כשנכנס לישיבה וראה את ההיכל הבוהר בעמל התורה – המה לבו בקרבו. עד מהרה מצא מקום להניח את חפציו, נטל את הגמרא הגדולה, ובחדווה שאין דומה לה הסתער על הסוגיא. יום ועוד יום חולף, הנער עולה ומתעלה, ואין מאושר ממנו... אלא שברבות הימים, הלך המאמץ והכביד. הן בסך הכל הוא בן 14, ילד של ממש. וכאן בישיבה – הוא נכנס להיכלם של גדולים וענקים ממנו בשנים ובחכמה, וזה דרש ממנו מאמץ עילאי. בנוסף, אין פרוטה אחת בכיסו לצרכיו האישיים, ומהיכן יחיה? כל יום נוסף, חש הנער כי כוחותיו הולכים וכלים, הוא לא מסוגל יותר. בצער רב כבר החל להשלים עם העובדה כי למרות שכה

רצה ושאף לגדול בתורה בהיכלה של ישיבת לומז'ה, כנראה זה לא מתאים לילד צעיר ובודד, יתום וגלמוד, כמוהו. ואז הגיע רגע התמודדות קריטי במיוחד. היה זה ביום רביעי, היום הקבוע בו מגיעה הרכבת ללומז'ה, ומביאה עימה עשרות חבילות אישיות ששלחו הורים לבניהם הלומדים בישיבה. באותו יום היה הנער מביט בתלמידים המקבלים את החבילות בקנאה בלתי מוסתרת. כל בחורי הישיבה, זה בא בחבילתו וזה בא בצרורו, שקים ארוזים ביד אם אוהבת, או ארגזי משלוח שהודבקו בידי של אב רחום. בכל חבילה היו עוגיות ביתיות, בגדים, מכתב מרגש על הנעשה והנשמע במשפחה, וגם קצת כסף – ששלחו ההורים עבור בנם יקירם העולה ומתעלה במעלות התורה. רק אחד לא קיבל חבילה כזו. בכל יום רביעי הוחשך מבטו, התאכזב מחדש – למרות שלא באמת ציפה. לנער שלנו, איש לא שלח מאומה. לא חבילה ולא בגדים, לא כסף, ובטח לא עוגה ביתית. הוריו כבר מזמן לא בין החיים, מי ישלח לו חבילה? בפנים עצובות עמד הנער והביט בחבריו הנושאים את צרורותיהם. לבו נשבר, נפשו לא עמדה בצער, בתסכול, בכאב העמוק. הוא כל כך לבד, מתמודד במאמץ איתנים להחזיק מעמד, ואפילו חבילה עלובה לא נשלחת עבורו... באותו רגע חש כי אינו יכול עוד. הוא כבר לא מסוגל. במוחו התרוצצו תחושות ייאוש וחוסר אונים, הוא חש כי לא יצליח לעמוד במעמסה הנפשית הזו, ולבו חישב להישבר. ואז, רגע לפני החלטה קשה שהייתה משנה את חייו ועתידו, התאזר בגבורה לנוכח הקושי, ומינף אותו לשיחה נרגשת: 'אבא שבשמים! – אתה אבא שלי. אין לי אבא ואין לי אמא, יש לי רק אותך – אבא שלי שבשמים. נכון, אין מי שיכול לשלוח לי חבילות, רק אתה יכול – לשלוח לי חבילות של כוחות, של סייעתא דשמיא, של עזרה עצומה ממך לעמוד בקושי, להתמודד עמו בגבורה. אני יודע שזו עת ניסיון, שהמראות הללו של בני הישיבה מקבלי

חבילות המזון כשאני לא מקבל דבר – עלולים לשבור את לבי, לרסק את נפשי השואפת. אך אני רוצה לעמוד בניסיון הזה, ולכן אני מבקש ממך אבא יקר שבשמים, שבמקום החבילות הללו שאינני מקבל מאיש – תשלח לי חבילות של סייעתא דשמיא, של גבורה ועוז כח, של עוצמה אדירה ויכולת התגברות, להמשיך להחזיק מעמד בישיבה ולצמוח בתורה! עיניו התכסו בדמעות התרגשות, לבו רטט בהמיה. הוא חש כי הוא ניצב בפני צומת דרכים, הוא עומד עתה בניסיון חייו. מצד אחד – לא קל להחזיק מעמד, כילד יתום ובודד, צעיר מחבריו, נטול כל עזרה, גלמוד ואומלל. מצד שני, כל זה הוא ניסיון, והוא רוצה למנוף אותו לקבל עוד עזרה מהקב"ה, עוד סייעתא דשמיא להצליח להגשים את שאיפותיו! באותו רגע חש הנער כוחות חדשים ננסכים בו. הוא כמו פרק מעל לבו את כל יגונו וכאבו, ועתה – נכנס לשערי בית המדרש בהתרגשות מחודשת, מתחיל את חייו מחדש. 'אעמוד בניסיון ויהי מה!' – החליט, ומיד חש את יד ה' לעמוד לעזרתו ולסייעו, להושיט לו יד בדרך העולה בית ה'. והרגע הגדול הזה, רגע הניסיון הקשה הזה, זיכה את העם היהודי כולו בדמותו של הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל, מי שהקים את ישיבת 'אור ישראל' בלידא שבבלרוס, בהוראה ישירה שקיבל מה'חפץ חיים' זצ"ל, העמיד תלמידים הרבה, וגם בשנותיו המאוחרות – כשעלה ארצה, ייסד מחדש את ישיבת 'אור ישראל' בפתח תקווה. נקל לתאר מה היה קורה אילו, חלילה, היה הרב ניימן מחליט להיכנע לניסיון. העולם היהודי היה מאבד את אחד מטובי גאוניו, וישיבה חשובה בישראל לא הייתה נוסדת, על תלמידיה ותלמידי תלמידיה. אך רבי יעקב בחר להילחם, להחזיק מעמד, להתאמץ! ואז הוא גילה, בדרכו הייחודית, כי ה' מסייע למתמודדי הניסיון, ומעניק להם עזרה וסייעתא דשמיא. כך גילה כי הניסיון הוא מנוף רב עוצמה, שמעניק כוחות ויכולות שלא ניתן לשער.

את המסר הזה ביקש הרב ניימן זצ"ל להעביר לדורתנו אנו: רבים מאיתנו מתמודדים עם קשיים. תלמידים צעירים חשים כי משא הלימודים כבד עליהם, פעמים חשים חוסר אונים, לא מוצאים חברותא או ידיד להשיח באותונו את הלב, אולי אף בדידות צורבת. גם מבוגרים חשים קשיים בהגשמת שאיפותיהם, קשיים בריאותיים, כספיים ואחרים. אך כל אלו הם ניסיונות, וניסיונות לא נועדו לחסל, אלא לחשל. לא נועדו להחליש, אלא לתת כח! הניסיון הוא רגע של מבחן, בו אבא שבשמים אומר לנו: 'בניי, תחזיקו בי בכל הכח, ואני אתן לכם רוב כח ועוצמה להחזיק מעמד, ואעניק לכם סייעתא דשמיא עצומה להצליח דרככם!' הבה נפנים את המסר הזה, נצטייד בו לרגעי המבחן שלנו. לפעמים זה קשה, אבל תמיד זה מחזק. לפעמים זה עלול לייאש, אך הרבה יותר כדאי להתחזק. נתפלל לה' שייתן לנו את הכח לעמוד בניסיונות, ולזכות באושר העילאי שהוא מעניק לעומדים בניסיונותינו. (הרב אשר קובלסקי שליט"א)

*

זה בידיים שלך!

בשלהי הפרשה, ירא משה רבינו מפני עוג מלך הבשן. עוג היה מפחיד גם בגלל גובהו, וגם בגלל שהוא הרים הר ורצה לזרוק אותו על עם ישראל. הקב"ה מצוה "אל תירא אותו כי בידך נתתי אותו"... זה בידיים שלך! תבחר – לנוס או להתמודד, להישבר או לפעול. משה רבינו נוטל גרזן, בוחר לפגוע באיום, קופץ ומתאמץ מול המכשול, מכה את עוג בקרסולו ומפילו. 'עוג' הפך לביטוי לכל דבר גדול ומאיים. יש לכולנו התמודדויות, ויש בנו כח לקפוץ, להתרומם ולנצח, הגישה תלויה בנו!

*

אמר החכם: "הקב"ה החליט להציב בפניך קושי – אך רק אתה המחליט כיצד להתמודד איתו".

*

ה' מאמין בר'!

בכל בוקר אנחנו אומרים: "מודה אני לפניך וכו' שהחזרת בי נשמתני בחמלה, רבה אמונתך". מה הכוונה "רבה אמונתך"? לכאורה היה צריך לומר "רבה אמונתנו", כלומר, אנחנו מאמינים בה'. ומדוע כתוב "רבה אמונתך"? שמעתי הסבר בשם ה"חפץ חיים": חז"ל אמרו כי בכל ערב בלכתנו לישון, הנשמה שלנו עולה למרום ונותנת דין וחשבון על המעשים הטובים והלא טובים שעשתה ביחד עם הגוף במשך היום. וזהו שאומרים לנו בקריאת שמע על המטה, לפני השינה: "בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' ק-ל אמת". פיקדון הוא חפץ בעל ערך שהלווה נותן בידי המלווה - לשם בטחון שהחוב ישולם. ובדרך כלל לא יחזיר הנושה את המשכון המופקד בידו כל זמן שהלווה לא סילק את חובו. אבל הקב"ה רב חסד הוא ומחזיר לנו את נשמתנו בכל בוקר, למרות החובות שאנו חבים לו. וזאת הכוונה "רבה אמונתך": הקב"ה נותן בנו אמון בלי גבול וללא סייג. הקב"ה מאמין גדול בנו! הוא נותן לנו את החיים, את האמצעים ואת הכוחות לפעול. והרי הוא יודע שאתמול וגם שלשום לא בדיוק נצלנו את המתנות הללו רק לטובה, ואעפ"כ בבוקר למחרת הוא מחזיר לנו את הנשמה. הידיעה הזאת שהקב"ה מאמין בנו יכולה לתת לנו הרבה כוח ועידוד, ולעזור לנו לעמוד בניסיונות. אם הקב"ה מאמין בי - עליי להאמין בעצמי ולדעת שאני מסוגל ויכול להתמודד, יש לי את הכוחות להתגבר על הניסיונות והקשיים.

*

לכולנו יש זמנים שבהם אנחנו מרגישים כאילו עומד מולנו עוג מלך הבשן ומאיים לזרוק עלינו הר... ודווקא בזמנים הללו אנחנו צריכים להתמודד ולא להישבר, להתגבר ולא להתייאש. להאמין שיש בנו את הכוחות להתמודד, יש לנו את העוצמה והחוזק לעמוד בניסיון,

הכל תלוי בנו! הקב"ה לא נותן לאדם ניסיון שהוא לא יכול לעמוד בו. ואם הקב"ה נתן לנו את הניסיון – בוודאי שאנחנו יכולים לעמוד בו. עלינו להאמין בה' שנתן לנו את הכוחות ולהאמין בעצמנו שאנחנו יכולים ומסוגלים.

*

האברך ששהה בחדרו של הרבי, בעל ה'שפע חיים' מצאנו די"ע, חש כי דבריו של הרבי מותירים בו רושם עז. הוא נכנס אל הרבי כדי לתאר קושי עמו הוא מתמודד, והנה הרבי מכוון אותו בדרך המלך, עונה לו על כל השאלות, מוביל אותו בבטחה. לקראת תום השיחה, נענה אותו אברך ואמר לרבי: 'אני מתחייב לעשות ככל אשר ציווני הרבי. אעשה כל שביכולתי, אגייס את כל כוחותיי כדי להצליח במשימות שהתווה לי הרבי!'. להפתעתו, לנוכח דבריו אלו מצחו של הרבי נחרש קמטים עמוקים, ולאחר דקה של שתיקה מתוחה, השיב לו הרבי בצמד מילים כדורבנות: 'חזור בך, חזור בך!' האברך נבהל. מה לא בסדר במה שאמר? הלא הצהיר והתחייב שיפעל בכל כוחותיו, יעשה את כל הנדרש ממנו. מדוע הרבי מבקש ממנו לחזור בו? מה פסול מצא בהתחייבותו זו? הרבי הבחין במבטו התמיה של האברך, והשיב לו מיד: 'רגע לפני שתאמר שאתה מתחייב לפעול בכל כוחותיך, הסכת ושמע מה הם הכוחות שיש באדם, עד היכן הם מגיעים... וכאן פתח הרבי את סגור לבו, וסיפר כי בתקופה שלפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, נהג למסור שיעורים יומיים קבועים בישיבה. בימים ההם הודפסו הספרים על גיליונות נייר גדולים וכבדים, וערימה של ספרים שקלה משקל לא מבוטל. 'לפיכך', כך סיפר הרבי, 'חשתי שלשאת את הספרים הדרושים לשיעור זה מעל ומעבר לכוחותיי. הרגשתי שאני לא יכול לשאת אותם לבדי. לפיכך, אחד מתלמידיי מונה לשאת את הספרים לחדר השיעורים, כי אני חשתי שאינני עומד במעמסה'...

הרבי הוסיף ותיאר את משקלם הכבד של הספרים, ועד כמה הרגיש שהוא לא יכול ואינו מסוגל לשאת אותם לבדו, אלא רק הבחור הצעיר מבין תלמידיו, הוא שיכול לשאת את משקלם ולהביאם לחדר השיעורים, והוא שעשה זאת מדי יום ביומו. ואז, גילה הרבי, לאחר תקופה נוכח עד כמה טעה... היה זה בימי המלחמה הנוראה עלי אדמות. הרבי הוגלה ממקומו ומעיירת מגוריו, ועבר למחנה העבודה במיהאלדורף, שם אולץ לעבוד בפרך, בשירות מכונת המלחמה הנאצית. במחנה היה מוסך מטוסים ששימש את חיל האוויר הגרמני, והמוסך נדרש כל העת לבניה ותחזוקה שוטפת. רכבות המשא הגרמניות הביאו שקי מלט מגרמניה, והיהודים – ובכללם הרבי – נאלצו לשאת את שקי המלט מתחנת הרכבת עד לשערי המוסך של חיל האוויר. כל שק מלט שקל 50 קילו, והרבי נאלץ לשאת על כתפיו שקים כאלה, אחד ועוד אחד, לאורך כל היום. וזה, בתקופה בה בקושי ניתן לו לחם לאכול, הוא היה מזה רעב כשאר אסירי המחנה, ובכל זאת נשא על כתפיו 50 קילו, כל יום, כל היום, מתחנת הרכבת למוסך התעופה, שוב ושוב ושוב בלי לנוח אף לא לרגע! 'אז גיליתי עד כמה לא הערכתני נכון את כוחותיי!' – קרא הרבי לעבר האברך, 'אז הבנתי עד כמה איננו יכולים לאמוד את המסוגלות שלנו, עד כמה אנחנו יכולים. הנה, רק תקופה קצרה לפני כן לא יכולתי לשאת כמה ספרים כבדים, ועתה אני סוחב יום יום שקי מלט כבדי משקל מבלי לנוח אף לרגע, ומסתבר שאני יכול ומסוגל ועומד בזה בגבורה! אף אתה,' – הסביר לו הרבי, 'רגע לפני שאתה מתחייב לעשות כל שביכולתך, זכור נא שאתה לא יכול להעריך עד כמה אתה יכול, כמה כוחות חבויים בך. לפעול בכל הכוחות זה מצויין, אבל זכור נא כמה כוחות יש בך, עד כמה יש בך כוחות שאתה לא מכיר בהם ולא יודע עליהם, ותפעל בכל הכח ובכל העוצמה – כי אתה יכול באמת, פי כמה וכמה ממה שאתה משער!'

ודבריו אלו של הרבי, ראוי להם שיהיו תמיד לנגד עינינו. אנחנו לא באמת מעריכים את היכולות החבויות בנו, אין לנו שמץ של מושג על הכוחות העצומים הטמונים בתוכנו, אף אחד מאיתנו אינו מסוגל לשער עד כמה הוא באמת יכול, עד כמה הוא באמת מסוגל! כי לאמיתו של דבר, אנחנו יכולים ומסוגלים, הרבה יותר ממה שנראה לנו. כל שעלינו לעשות הוא לקחת את הכוחות הללו ולהוציאם מן הכח אל הפועל. (הרב אשר קובלסקי שליט"א)

*

אנחנו בידיים של אבא!

החסיד הנודע מליובאוויטש, רבי מנחם מנדל פוטרפאס זצ"ל, עבר את כל מאורעות סיביר. הוא שתה את כוס התרעלה של אותה ארץ גדירה עד תומה, וראה לא פעם את המוות מול עיניו. כשנחלץ מסיביר בנסי ניסים, נשאל פעם כיצד החזיק מעמד באותם ימים קשים, מול כל מראות הזוועה והאימה שנחשף אליהם יום יום. במקום להשיב, בחר רבי מנדל לספר סיפור שקרה באמת: פעם, בצעירותו, ראה אדם מטפס על הר גבוה, ותוקע בראשו עמוד ברזל. לאחר מכן, עלה האיש להר נוסף מול אותו הר, ונעץ גם בראשו עמוד ברזל. לאחר מכן, קשר חבל חזק מהעמוד שבראש הר אחד למשנהו, חבל שהתנופף מעל התהום הפעורה בין ההרים. העוברים ושבים הביטו מתפלאים במראה, וביקשו לדעת מה מטרת החבל. 'תיכף תראו' אמר האיש, ועלה אל ראש אחד ההרים. באין אומר ודברים, למרבה תדהמת הצופים, עלה האיש על העמוד, והחל פוסע על החבל המתוח בין שני ראשי ההרים... הצופים הזעיקו מיד את כוחות ההצלה, בטוחים כי בעוד מספר שניות יפול האיש מהחבל הדק, מגובה רב כל כך. כשהמשיך לפסוע על פי התהום הפעורה, כבר הותירו מאחור את השקים והמזרנים שהכינו לרכך את נפילתו, ופשוט נאלמו דום מאימה...

אלא שכנגד כל הסיכויים, האיש המשיך לפסוע בביטחון על החבל, והגיע לצידו השני. כשעמד בראש ההר השני הפשירו הצופים מקיפאון האימה, והחלו מוחאים כפיים... האיש ראה כי טוב, וחזר על התעלול פעם פעמיים ושלוש, למראה הצופים המריעים לו בעוצמה גוברת והולכת... כשהבין שכבר אין חדש בתעלול, החליט לפתח אותו יותר. 'מאמינים שאני יכול לעבור על החבל בשלום?' שאל האיש בפאתוס. 'בוודאי', קראו האנשים בהתלהבות. אך הוא שב ושאל: 'מאמינים שאני יכול לעבור על החבל, עם עגלת תינוק בידיי?' 'מאמינים' קראו כולם, בוודאי. הרי ראינו שהוא יכול לעבור על חבל דק, כנראה שהוא יכול לעשות זאת גם עם עגלת תינוק בידינו. 'אם כן', אמר האיש, 'הנה עגלת תינוק. מי מתנדב להניח את בנו בפנים, ואעבירנו על גבי החבל?' לפתע השתררה שתיקה, איש לא התנדב. 'לא הבנתי', אמר האיש, 'הרי ראיתם בעיניכם שאני עובר על החבל ללא בעיה, והכרזתם קודם שאתם מאמינים שאני יכול לעבור גם עם עגלת תינוק. מדוע איש מכם אינו מתנדב להכניס את בנו לעגלה?... טענה הגיונית ללא ספק, אלא שהיא לא שכנעה. הוא עדיין מבקש מתנדב שיתרום את בנו לניסוי, אך הצופים מתעקשים כי הם מאמינים שהוא יכול להעביר את העגלה, אך מכאן ועד לתרום את בנם לניסוי, הדרך רחוקה... ביום מן הימים, הופיע לפתע הפעלולן ועגלת תינוק בידינו. לחרדת הצופים, הכניס ילד קטן כבן שלוש, ורוד לחיים ובעל חיוך רחב, אל תוך העגלה. 'עתה, תראו כולכם, כי לשווא פחדתם!', אמר, והחל פוסע מעדנות על החבל המתוח... הצופים צפו בו בעניין, אך הוא לא העיף אליהם מבט. בצעדים מדודים, פסיעה אחרי פסיעה, עבר את החבל מקצה אל קצה, כשמתוך העגלה מציץ ראש קטן, מחייך חיוך מתוק... רק כשהגיע לראש ההר השני, הרפה אחיזתו מהעגלה והביט בחיוך מתנשא אל הצופים: 'אמרתי לכם, אני יכול לקחת גם תינוק בעגלה ולעבור בשלום'...

כשוקר המהומה מהפעלול, פנו כמה מקהל הצופים אל הילד הקטן.
'ילד', שאלו בסקרנות, 'הסבר אנחנו מבקשים. הרי ידעת שאתה
שותף לפעלול מסוכן, שאתה עומד לעבור על פי תהום, אחוז בידיים
של מישהו שמהלך על חבל דק. איך המשכת לחייך גם ברגעים
שאנחנו קפאנו מאימה לשלומך?' ... 'איך אינכם מבינים?' אמר הילד,
'אני הבן של הפעלולן, והרי הייתי בידיים של אבא שלי. אם אני
בידיים של אבא, מה יש לי לפחד?!' ...

סיים רבי מנדל את הסיפור המדהים, והוסיף: 'סיביר, היא לא פי
תהום, היא התהום בעצמו. בוודאי, הפחד והאימה משתקים, אי
אפשר לשרוד בתנאים כאלו. אבל מי שמאמין שיש לו אבא, מי
שמרגיש וחש בידיים של אבא כל הזמן, מחייך גם בסיביר!' ...
דאגות? בעיות? הרי אנחנו בנים של אבא, לא סתם אבא, מלך מלכי
המלכים! נאמין בו, נאמין שיש לנו אבא, הוא עוזר, הוא שומר, הוא
מגן, הוא נותן. בידיים של אבא לא מפחיד, בידיים של אבא הכי בטוח
בעולם!

שבת שלום!

העלון יוצא לאור
בסיוע תלמוד תורה
"נצח ישראל" בית שמש

לתגובות ולקבלת העלון במייל: yd0527606276@gmail.com